

ΤΟΜΟΣ Α΄.

ΤΕΥΧΟΣ Γ΄ & Δ΄.

ΘΡΑΚΙΚΑ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΙΔΡΥΘΕΝ ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΥΠΟ ΤΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
“ΘΡΑΚΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ,”

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ

ΧΡΗΣΤΟΣ ΤΣΟΥΝΤΑΣ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

ΑΡΙΣΤ. ΚΟΥΡΤΙΔΗΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΗΣ

ΣΤΙΛΠ. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΠΑΝΕΠ. ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ

ΠΟΛΥΔ. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ

ΑΘΗΝΑΙ

ΘΡΑΚΙΚΟΝ ΚΕΝΤΡΟΝ — ΜΕΓΑΡΟΝ ΤΟΥΡΙΣΤ — ΒΟΥΛΗΣ 18

1928

ἢ προαιετούσα, ἀνενόχλητος καὶ ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἀντιδράσεως προήλασε μέχρι τῶν τειχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Γνωστὸν δὲ ὅτι ὁ γηραιὸς ἦρωρ Βελισσάριος κατώρθωσε νὰ σώσῃ τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ νὰ ἐκδιώξῃ τὸν Ζαβέρ-χὰν μέχρι τῆς Ἀρκαδιουπόλεως (Λοιγὲ Βουργάζ), ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς κατέπεισε τὸν ἀγέρωχον ἐπιδρομέα νὰ ἐπανακάμῃ εἰς τὰ ἴδια λαβὼν ἄφρονα λύτρα πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν ἀπειραρίθμων αἰχμαλώτων, οἷς πανταχόθεν εἶχε συλλάβει.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΛΑΜΠΟΥΣ

Πεντήκοντα περίπου χιλιόμετρα νοτιοδυτικὰ τῆς Ἀδριανουπόλεως ἐπὶ τινος τῶν πολυσχιδῶν βραχιόνων τῆς πολυδειράδος Ῥοδόπης εἶνε ἐκτισμένη ἡ ἐνοριακὴ μονὴ τῆς Λαμποῦς, ἐπ' ὄνόματι τῶν πανευφύμων Ἀποστόλων τιμωμένη. Δάση ἀέραντα ἐκ τανυφύλλων μάλιστα δρυῶν καὶ ἄλλων ὑψικαρήνων δένδρων περιβάλλουσιν αὐτήν, κοιλάδες δὲ εὐσκιόφυλλοι, νομαὶ παχεῖται καὶ ἀγροὶ εὐφορώτατοι εὐρίσκονται ἐν τῇ περιοχῇ αὐτῆς, ὑπὲρ τὰς 40,000 στρεμμάτων ἕκτασιν ἐχούση. Ἀπὸ τῆς κορυφῆς δέ, ἐφ' ἧς εἶνε ἐκτισμένη ἡ μονή, καὶ εἰς ἣν μετὰ πολύωρον καὶ ἐργώδη ὀδοιπορίαν ἀφικνεῖται ὁ εὐλαβὴς προσκυνητῆς, κατοπτεῖει τὰς ἐπιλοίπους τοῦ εὐρυστέρνου ὄρους κορυφάς, αἰτνες ὡς δασοσκεπεῖς κῶνοι ἢ ὡς φυσικαὶ πειραμίδες ἀνυψούμεναι, ἀποτελοῦσι θέαμα μεγαλοπρεπέστατον καὶ γραφικώτατον. Εἰς τοῦτο δὲ συντελοῦσιν οὐκ ὀλίγον καὶ ἡ ποικιλία καὶ διαψίλεια τῆς βλαστήσεως, πανταχοῦ ὀργώσεως καὶ τὰ πάντα καλυπτούσης, ὡς καὶ ὁ ἐξ ἀποκρήμων βράχων κατερχόμενος παραπόταμος τοῦ Ἐβρου Ἄρξος ποταμὸς ἢ Ἄρτα, ὅστις τὰς ὑπορείας τῶν βράχων ἀρδεύων καὶ ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ στενοῦμενος εἶνε βαθύτατος καὶ ὀρητικώτατος ἐν καιρῷ πλημμύρας, καὶ ἀποτελεῖ καταρράκτας, ὧν ὁ κρότος ἐν καιρῷ μάλιστα νυκτὸς ἐξικνεῖται εἰς μεγάλας ἀποστάσεις ὡς μυκηθμὸς ἀγρίων θηρίων.

Τὸ κλίμα ἐνταῦθα εἶνε εὐκραέστατον καὶ ὑγιεινότατον. Καὶ ἀληθῶς προφυλασσομένη ἡ μονὴ ἀπὸ τῆς δριμύτητος τοῦ κρυεροῦ Βορρᾶ καὶ μόνον εἰς τὰς ἡπίας ῥιπὰς τοῦ νότου καὶ Ζεφύρου ἐκτεθειμένη, πάσης δὲ ὑγρασίας στερουμένη ἔνεκα τῆς μὴ γεινιάσεως πρὸς ὑγρὰ μέρη, τὸ μὲν θέρος ἔχει κατ' ἀνάγκην θερμότητα συγκεκρασμένην καὶ γλυκείαν, χειμῶνα δὲ ἡπιώτατον. Ἡ καταπίπτουσα ἐνταῦθα χιὼν μὴ δυναμένη νὰ διατηρηθῇ ἐπὶ πολλὰς ὥρας τήκεται, καὶ ἀπορροφωμένη εἰς τὴν εὐφορίαν τοῦ ἐδάφους τὰ μάλιστα συμβάλλεται. Σημειωτέον ὅμως, ὅτι ὑπάρχουσί τινες, οἵτινες ἀποδίδουσι τοῦτο εἰς τὴν ἀντίληψιν τῶν πολιούχων

καὶ προσστατῶν τῆς μονῆς πανευφημῶν Ἀποστόλων, εἴτε εἰς τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ἐσωτερικοῦ πυρός, ὅπερ ὑποθέτουσιν, ὅτι ἐνυπάρχει ἐν τῷ πυρῆνι τοῦ βράχου, ὅπερ διὰ τοῦτο χαρακτηρίζουσιν ὡς ἡφαιστειῶδες.

Πλὴν δὲ τοῦ Ἄρξου ποταμοῦ εἰς τὰ διανγῆ καὶ κρυσταλλώδη νάματα τοῦ ὁποίου σβυνύουσι τὴν δύραν αὐτῶν τὰ τῆς μονῆς ζῶα, ὑπάρχουσιν ἐν τῇ περιοχῇ αὐτῆς ἐνιαχοῦ καὶ πηγαὶ ψυχροῦ καὶ διαυγοῦς ὕδατος, ἐξ οἷ σχηματίζονται καὶ χεῖμαρρος καὶ μικρὰ θινάκια. Ταῦτα ὅμως, ἀγιάσματα καλούμενα, εὐρίσκονται μακρὰν τῆς μονῆς, ἥτις ὑδροεῖται ἐκ δύο φρεατίων. Τούτων τὸ μὲν, ἐντὸς τοῦ περιβόλου τῆς μονῆς καὶ πρὸ τοῦ ἱεροῦ ναοῦ εὐρισκόμενον ἔχει ὕδωρ ἄφθονον, ἀλλ' οὐχὶ καὶ πολὺ κατάλληλον εἰς πόσιν, ἔνεκα τῆς ἐν αὐτῷ ἀναμίξεως πολλῶν ἀλάτων. Τὸ ἕτερον ὅμως πρὸ τῆς εἰσόδου καὶ ἐκτὸς τοῦ περιβόλου τῆς μονῆς εὐρισκόμενον, ἔχει ὕδωρ λαμπρότατον, ὅπερ ὅμως δυστιγῶς εἶνε ὀλίγον καὶ κατὰ τὰς πανηγύρεις δὲν δύναται νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν προσκυνητῶν, οἵτινες τούτου ἔνεκα ἀναγκάζονται νὰ κάμωσι χρῆσιν τοῦ ὕδατος τοῦ ἑτέρου φρεατός. Περὶ τοῦ ὕδατος τοῦ ποταμοῦ Ἄρξου δὲν πρέπει νὰ γίνεται λόγος, διότι ἡ μεταφορὰ αὐτοῦ εἶνε λίαν ἐργώδης καὶ ἐπικίνδυνος.

Περιβάλλεται δὲ ἡ μονὴ ὑπὸ τοίχου ἐκ τεμαχιῶν λευκοῦ μαρμάρου ὡς τὰ πολλὰ κατεσκευασμένοι, καὶ ἀποτελεῖται ἐκ δύο διακεκριμένων μερῶν, ἐκ τοῦ προαυλίου καὶ ἐκ τῆς κυρίας μονῆς. Καὶ τὸ μὲν προαύλιον, ἀποτελοῦν μέγα τετράγωνον χρησιμεύει ἐν καιρῷ μὲν τῶν ἐργασιῶν ὡς μέγα ἀλώνιον, ἔνθα ἀλωνίζονται πάντα τὰ σιτηρὰ τῆς μονῆς, ἐν καιρῷ δὲ τῆς πανηγύρεως ὡς ὄρχήστρα, ἔνθα οἱ νέοι καὶ αἱ νεάνιδες τῶν πέριξ χωρίων καὶ τῶν ἄλλοθεν προσερχομένων προσκυνητῶν ὄρχοῦνται τοὺς ἔθνικοὺς αὐτῶν χοροὺς πρὸς τὴν ἀηδῆ συναυλίαν ἀσκαύλου, βιολίου καὶ αὐλοῦ. Τοῦτο δὲ χρησιμεύει ὡς ἀγορὰ ἔνθα ἐκθέτουσι τὰ ἐμπορεύματα αὐτῶν καὶ οἱ πλανόδιοι ἔμποροι, οἱ πωληταὶ σακχαρωτῶν ἢ μελικράτων, χειροποιήτων ἀνθέων, ὀπωρικῶν κλπ. Ἐνταῦθα ἐπίσης στήνουσι τὰς παγίδας αὐτῶν καὶ οἱ ἀναπόφρευκτοὶ ἐκ τῶν πανηγύρεων λυποδῦται, ταχυδακτυλουργοί, θαυματοποιοί, σχοινοβάται καὶ πάντες οἱ ἐκ τῆς εὐπιστίας τοῦ πλήθους ὠφελείας ἀρνούμενοι ἀγύρται. Ὑπάρχουσιν ὅμως ἐνταῦθα καὶ σταυλοὶ καὶ ἀχυρῶνες καὶ χορτοβολῶνες.

Παρὰ δὲ τὴν εἰς τὴν κυρίως μονὴν εἴσοδον, ἀριστερᾷ τῷ εἰσιόντι εἶνε ἐντετειχισμένη μαρμάρινος πλάξ, ἔχουσα μῆκος μὲν 0,70, πλάτος δὲ 0,60 τοῦ μέτρου, καὶ ἐν αὐτῇ ἀνάγλυφον λαμπρῶς τέχνης τοῦ Ἡρώος τῆς Θράκης. Ἐν Θράκῃ δηλ. κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Ἡρώος ἐλατρεύετο θεότης τις, ἧς ἀνάγλυφα ἀνευρέθησαν πάμπολλα ἐν διαφόροις σημείοις τῆς παλαιράτου Θράκης, ἀπὸ τῆς Βιζύης καὶ τοῦ Ἐργίνῃ μέχρι τῆς Φιλιππουπόλεως καὶ Βησσαρίας. Μόνον

ἐν τῷ ἀμικρῷ ἡμῶν ἀρχαιολογικῷ μουσεῖῳ εἶνε τεθησαυρισμένα δύο τοιαῦτα, εἰς τὸ ἐν δ' αὐτῶν ὑπάρχει καὶ ἡ ἐξῆς ἐπιγραφή: **Ἡρωῖ ἐπηκόῳ Ἐδτυχῆς εὐχαριστήριον.** Ἐν τῷ προκειμένῳ ἀναγλύφῳ παρίσταται ὁ Ἡρώς ἔφιππος, ὡς συνήθως, φορῶν χλαμύδα ἐμπεπορτημένην ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ ἄμου καὶ ἀναπεπταμένην· καὶ διὰ μὲν τῆς ἀριστερᾶς κρατεῖ τοὺς χαλινοὺς τοῦ κροαίνοντος ἵππου, διὰ δὲ τῆς δεξιᾶς ὄριπται ἢ μᾶλλον ἔρριψε τὸ ἀκόντιον, ὅπως φρονεῦση μέγαν ὄφιν περίξ δένδρου τινὸς περιειλιγμένον καὶ στρέφοντα τὴν κεφαλὴν ἀπειλητικῆν πρὸς αὐτόν. Κάτωθεν δὲ τοῦ ἥρωος κύων θηρευτικὸς διώκει κάπρον, ὅπισθεν δὲ ἴσταται παῖς φέρων χιτανίσκον μέχρι τῶν ἰσχύων ἐξικνούμενον καὶ ἀφίνοντα γυμνὰ τὰ κάτω ἄκρα. Δυστυχῶς εἶνε βεβλαμμένη ἡ ρις τοῦ ἥρωος καὶ ὁ δεξιὸς ἐμπρόσθιος ποὺς τοῦ ἵππου αὐτοῦ, δὲν φέρει δὲ οὐδεμίαν ἐπιγραφὴν. Μετηνέχθη ἄρα γε ἄλλοθεν εἰς τὰ ἀπόκρημα καὶ δυσπρόσιτα ταῦτα μέρη τὸ ὄραϊον τοῦτο ἀνάγλυφον τοῦ ἥρωος, ἢ ἐνυπῆρχεν ἐνταῦθα ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ἱερὸν καὶ βιωμὸς τοῦ ἥρωος, τὸ δὲ ἐν αὐτῷ ἀνάγλυφον παρεμφερὲς πρὸς τὰς συνήθεις παραστάσεις τοῦ Ἁγίου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ τροπαιοφόρου ἐσεθάσθησαν οἱ τοσαύτας ἄλλας καταστροφᾶς εἰς τὰ ἀγάλματα καὶ τὰ λοιπὰ μνημεῖα τοῦ ἀρχαίου εἰδωλοκρατικοῦ κόσμου ἐπενεγκόντες Χριστιανοί, καὶ ἐν τῷ προαυλίῳ ἐνετείχισαν; Πάντως βεβαίως τὸ δεύτερον, καὶ ἴσως ἴσως ἐντὸς τῶν μαρμαροδημάτων τοίχων εὐρεθῶσι ποτε καὶ ἕτερα ἀναθήματα καὶ ἀνάγλυφα, ἴσως ἴσως δὲ καὶ ἐπιγραφαί, δυνάμει νὰ ἐπιχύσωσι φῶς ἐπὶ τοῦ σκοτεινοῦ τούτου σημείου.

Ἐν δὲ τῇ περιοχῇ τῆς κυρίως μονῆς εἶνε ἐκτισμένα δωμάτια πολλὰ πρὸς διαμονὴν τῶν προσκυνητῶν, ὧν ἕνια ἐκτίσθησαν ὑπὸ τινων συντεχνιῶν, καθὰ καταφαίνεται ἐκ τῶν σωζομένων δύο μαρμαρίνων πλακῶν. Ἐν μὲν τῇ πρώτῃ τούτων ἐνυπάρχει ἐν σιμίτι καὶ ἡ ἐπιγραφή: **Ῥουφῆτι τῶν σιμισίδων** 1832, ἐν δὲ τῇ δευτέρῃ εἶνε ἐγκεχαραγμένη μία δίκελλα καὶ ἐν προιονίδιον καὶ ἡ ἐπιγραφή: **Τὸ ρουφῆτι τῶν μπαγιζίδων.** Λέγεται δέ, ὅτι ὑπῆρχε καὶ δευτέρα ὄροφή, καταστραφεῖσα ὑπὸ τοῦ πανδαμάτορος χρόνου χάρις εἰς τὴν ἀκηδῖαν τῶν ἐκάστοτε προϊσταμένων τῆς μονῆς. Ἐνταῦθα ἐπίσης ὑπάρχουσι καὶ δωμάτια διὰ τὸν Ἀρχιερέα καὶ τοὺς ἐπισήμους ξένους, μαγειρεῖα, κλίβανοι, ἀποθήκαι, καὶ θύραι καὶ θυρίδες ἀπόκρυφοι, πρὸς διάσωσιν τῶν ἐνοικούντων ἐν ὄρα κινδύνου. Ἐν τῷ μέσῳ δὲ ὑπάρχει ὁ ναὸς οὐδὲν τὸ ἀρχαιότροπον ἔχων, ἀλλὰ φέρων τὸ σχῆμα τῶν ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις οἰκοδομουμένων, φωτεινὸς καὶ ὄραϊος. Οὐδεμίᾳ ὅμως σώζεται ἐπιγραφή δηλοῦσα τὸ ἔτος τῆς ἀνοικοδομήσεως αὐτῆς, ἢν τὰ πάντα ἐν τούτοις ἐξαγγέλουσιν οὐ πολλῶ ἡμῶν ἀπέχουσαν. Τῆς ἀρχαιότητος ὅμως αὐτοῦ πλὴν δύο ἐπιγραφῶν, περὶ ὧν ἐν τοῖς ἔπειτα, σώζονται καὶ τὰ παλαιὰ θυρώματα τῆς ὄραϊας πύλης λαμ-

πρὸς γεγλυμένα καὶ ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ βήματος φυλασσόμενα· ἐτι δὲ κοσμήματα τινὰ τοῦ ἀρχιερατικοῦ θρόνου καὶ τῆς ὥραιας πύλης, ἐπιτηδείως γεγλυμένα καὶ καταλλήλως τοποθετημένα ἐν τῇ προσηκούσῃ ἐκάστῳ θέσει. Ἐπίσης σώζονται καὶ δύο μαρμάρινα κοσμήματα ἀρίστης τέχνης, ὧν τὸ μὲν δισκοειδὲς κεῖται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ, τὸ δὲ χρησιμεύει ὡς ἡ πρώτη βαθμὶς τοῦ ἀρχιερατικοῦ θρόνου. Ἐκ τῶν εἰκόνων δὲ τοῦ ἀρχαίου ναοῦ περιεσώθησαν ἡ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν τῷ ἀρχιερατικῷ θρόνῳ, τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, τοῦ τιμίου Προδρομοῦ, τῆς συνάξεως τῶν Ἀρχαγγέλων, τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου καὶ τοῦ Ἁγίου Νικολάου καὶ ἐπὶ τοῦ γυναικωνίτου πολὺ ἀρχαία καὶ ὥραία εἰκὼν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπὶ θρόνου καθημένου. Δυστυχῶς ὅμως ἐν οὐδεμιᾷ αὐτῶν σώζεται ἴχνη χρονολογίας. Αἱ δὲ νῦν ἐν τῷ εἰκονοστασίῳ τοιαῦται καὶ νεώτεροι εἶνε καὶ κακότεχοι πλὴν μιᾶς, τῆς τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, ἣτις ἀφιέρωμα οὕσα Βασιλείου Ἰω. Σμυρναίου καὶ τοῦ ἔξ Ἀδριανουπόλεως γαμβροῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου Ἀθανασίου, ἐποιήθη δι' ἐπιστασίας τοῦ μεγάλου Ἀρχidiaκόνου Μεθοδίου ὑπὸ τοῦ περιφήμου ἀγιογράφου τῆς Σμύρνης Χ. Λαμπρινοῦ κατὰ τὸ ἔτος 1817.

Ἀλλὰ πότε ὠρισμένως ἐκτίσθη ἢ τε μονὴ καὶ ὁ ἐν αὐτῇ ναός, καὶ τίς ὁ ἰδρυτὴς τοῦ ἱεροῦ τούτου σκηνώματος; Εἰς τὰς ἐρωτήσεις ταύτας ἀπαντῶσιν ἐν μέρει τοὐλάχιστον οἱ δύο ἐν τῷ ναῷ εὑρισκόμενοι ἐνεπίγραφοι λίθοι, ὧν ὁ ἀρχαιότερος ἔχει ὧδε:

† ΒΤΟΠΤΟΡΙ ΔΥ
 Ο ΛΟΕΙΜΕΝΟΥ †
 ΡΥΦΕΤΤΙΟΝ ΤΟΝ 736
 ΑΕΦΙΔΟΝ +
 ΕΤΟΣ 1087 ΔΥΦ8
 78 · 26

Ἐὰν τὰ ἐν τῷ τρίτῳ στίχῳ τρία τελευταῖα γράμματα ἀναγνώσωμεν ὡς 736, ὡς φαίνεται ἐκ πρώτης ὄψεως, καὶ λάβωμεν τὸν ἀριθμὸν τούτου ὡς ὑπερβαίνοντα τὸν τῆς πρώτης ἰδρύσεως τῆς μονῆς χρόνον, ἀνερχόμεθα εἰς τὴν ἐποχὴν Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου (717—741), ὅτε πράγματι πολλὰ ἰδρύθησαν ἐν διαφόροις δυσπροσίτοις τόποις μοναὶ ὑπὸ τῶν προ-

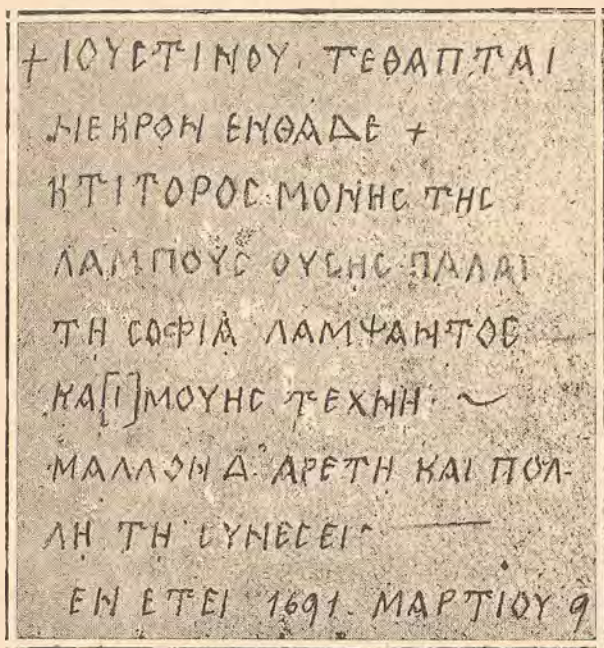

σπανούντων τὰς ἀγίας εἰκόνας μοναχῶν. Φεύγοντες λοιπὸν οὗτοι τὰς καταδιώξεις τῶν εἰκονομάχων κατέφυγον εἰς τὸ ἀσπροπέλαστον τοῦτο μέρος καὶ εὐρόντες ἴσως καὶ ἀρχαῖόν τινα βωμὸν καὶ ἀνάγλυφον τοῦ ἥρωος τῆς Θράκης, ἀνφοκόδησαν τὸν ναὸν καὶ ἔθεσαν τὰ θεμέλια τῆς μονῆς, εἰς ἣν μετέφερον καὶ τοὺς ἑρεστίους αὐτῶν Θεοῦς. Τὸ πρᾶγμα οὕτω εὐδοῦται κάλλιστα, ἀλλὰ μένει ὅλως ἀνεξήγητος ἡ ἐν τῷ τετάρτῳ στίχῳ ἐλλειπὴς πάντως λέξις **λεπιδον**, ὡς καὶ ἡ συνύπαρξις τῆς δευτέρας χρονολογίας, ἣτις ῥητῶς ἀναφέρει ὡς χρόνον ἰδρύσεως τὴν 26 Αὐγούστου 1089. Ἐὰν δὲ παραδεχθῶμεν τὴν δευτέραν χρονολογίαν, ἀνερχόμεθα μὲν εἰς τοὺς χρόνους τοῦ εἰκλεοῦς Αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ (1081—1118), ὑπολείπεται δὲ νὰ ἐρμηνεύσωμεν τὰ ἐν τῷ τρίτῳ στίχῳ τρία τελευταῖα γράμματα καὶ τὴν ἀκολουθοῦσαν αὐτὰ ἐν τῷ τετάρτῳ στίχῳ λέξιν **λεπιδον**. Πρὸς τοῦτο ὑποβάλλω εὐσεβάστως τὴν γνώμην, ὅτι τὰ τρία ταῦτα γράμματα δεόν ν' ἀναγνωσθῶσιν οὐχὶ 736, ὡς ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται, ἀλλ' ὡς Ε Ζ Ε, ἡ δὲ μετὰ τῆς ἀκολουθούσης λέξεως σύνδεσις ἀποτελεῖ τὴν λέξιν ΤΖΕΛΕΠΙΔΟΝ· οὕτω δὲ εὐδοῦται τὸ πρᾶγμα, εἰς τὸ ἄουκρέτιον τῶν τζελέπιδων ἢ προβατεμπόρων ἀναγομένης τῆς ἰδρύσεως τῆς μονῆς. Πράγματι δὲ οὐ μόνον εἰς τοὺς πρὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς μετὰ τὴν ἄλωσιν αὐτῆς χρόνους οἱ ἐν τῇ ἡμετέρῃ χώρᾳ προβατεμπόροι ἢ κτηνέμποροι ἦσαν ὡς τὰ πολλὰ ξένοι, ἐξ Ἑπείρου ὡς τὰ πολλὰ ἢ Βουλγαρίας. Φαίνεται λοιπὸν, ὅτι ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀλεξίου Κομνηνοῦ πολλοὶ τούτων ἐκ τῆς μικρᾶς Ἀσίας καταγόμενοι καὶ ὄρισμένως μάλιστα ἀπὸ τοῦ παρὰ τὴν ἀρχαίαν Ἀντανδρον Λαμπωνίου, ὑπήκοοι ὄντες τῶν Σελτσουκιδῶν καὶ Τούρκων ἡγεμόνων, ὧν βάσις ἦτο ἡ κτηνοτροφία, ἐλθόντες εἰς τὰ μέρη ταῦτα τῆς Θράκης καὶ ἐν ταῖς παχείαις αὐτῶν νομαῖς βόσκοντες τὰ ποιμνια αὐτῶν, ἰδρυσαν καὶ τὴν μονὴν ταύτην, ἣν ἀπὸ τῆς πατρίδος αὐτῶν καὶ Λαμπῶ ἢ μονὴν τῆς Λαμποῦς προηγόρευσαν. Τὸ ὄνομα δὲ τοῦτο μέχρι σήμερον διασώζει ἡ ἱερὰ μονή. Ἐπειδὴ ὁμως οὗτοι ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἐκαλοῦντο **τζελέπιδες**, διὰ τοῦ ὀνόματος τούτου ἠθέλησαν νὰ διαωνίσωσι τὸ ὄνομα αὐτῶν, ὡς ἰδρυτῶν τῆς μονῆς.

Ὅπως ποτ' ἂν ἢ τὸ μόνον βέβαιον εἶνε, ὅτι κατὰ τὰ τέλη τοῦ ια' αἰῶνος καὶ ὄρισμένως κατὰ τὸ 1089 ὑπῆρχεν ἐν τῇ θέσει ταύτῃ μονή, ἐπ' ὀνόματι τῶν πανευφήμων Ἀποστόλων τιμωμένη, γνωστὴ δὲ τοῖς περιοικοῦσιν ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς Λαμποῦς, ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ἀγίου Ἀδριανουπόλεως ὑπαγομένη. Καὶ ποίας μὲν περιπετείας ὑπέστη αὕτη κατὰ τὴν ἀπόδοον ἐξ αἰῶνων ὑπὸ τῶν Σταυροφόρων, Καταλάνων, Κούρων, Βουλγάρων καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν Ἑλλήνων ἐν καιρῷ τῶν ἐμφυλίων αὐτῶν πολέμων, εἶνε ἄγνωστον. Φαίνεται ὁμως ὅτι κατὰ τὸ 1691 ἦτο

κατεστρωμένη, ἀνεκτίσθη δὲ ὑπὸ τινος μοναχοῦ ἀναμφιβόλως Ἰουστίνου καλουμένου, ἀνδρὸς πεπαιδευμένου καὶ ἐντριβεστάτου τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς, πεπρωκισμένου δὲ καὶ διὰ πλείστων ἀρετῶν, καθὰ μανθάνομεν ἐκ τῆς δευτέρας ἐπιγραφῆς, ἐχούσης ὧδε :

Ἀναμφιβόλως τὰ περισωζόμενα λείψανα τοῦ ἀρχιερατικοῦ θρόνου καὶ τῆς ὁραίας πύλης, αἱ πλεῖστα τῶν ἁγίων εἰκόνων, πλὴν τῆς ἐν τῷ γυναικωνίτιδι ἱερᾶς εἰκόνας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἥτις εἶνε ἀρχαιοτάτη, καὶ τὰ λοιπὰ κοσμήματα, περὶ ὧν ἀνωτέρω ἔκαμον λόγον περιεσώθησαν ἀπὸ τῆς περιόδου ταύτης.

Τρίτος δὲ ἰδρυτὴς καὶ θεμελιωτὴς τῆς ἱερᾶς ταύτης μονῆς, καταστροφείσης ὑπὸ τῶν Κιρτζιλιδίων ἴσως καὶ εἰς ἐρείπιον μεταβλαθείσης, φέρεται ὁ Μητροπολίτης Ἀδριανουπόλεως Λαρόθεος ὁ Πρῶτος κατὰ τὸ 1815, καθὰ πληροφορούμεθα ἐκ τοῦ παρὰ πόδας πρακτικοῦ, κατεστρωμένου ἐν τοῖς ἱεροῖς κώδιξι τῆς ἱερᾶς ἡμῶν Μητροπόλεως, ὅπερ πρῶτοι ἡμεῖς δημοσιεύομεν ὡς σπουδαιότατον.

† «Τὰ ἀνθρώπινα πράγματα καίτοι ἠθικά, ἔχουσιν ὅμως καὶ αὐτά, ὡς τὰ φυσικὰ γένεσιν, αὔξησιν, ἀκμὴν καὶ παρακμὴν, καὶ ἐξοντοῦνται πολλάκις, ὡς ἐκ τῆς ἱστορίας πληροφορούμεθα καὶ ἐξ αὐτῆς διη τῆς πείρας γίνεται φανερόν, ὅταν δὲν ἀξιοθῶσι τῆς ὀφειλομένης μεταρρυθμίσεως.

Ἐπειδὴ δὲ ἐν καιρῷ τῷ προσήκοντι γίνονται αὐταὶ αἱ ἀπαιτούμεναι μεταρρυθμίσεις καὶ ἐπιδιορθώσεις, δύνανται τότε νὰ φθάσωσιν εἰς πρόοδόν τε καὶ εἰς κρείττω ἀποκατάστασιν τῆς ἀρχαίας ἐκείνης, ἣτις πρότερον καὶ ὡς ἀκριβὴ ἐλογίζετο. Δὲν εἶνε χρεῖα πολλῶν ἀποδείξεων εἰς πληροφορίαν τῆς προκειμένης ταύτης προτάσεως, ὅταν ἀποβλέψωμεν εἰς αὐτὴν τὴν ἰδίαν ἱστορίαν τοῦ ἡμετέρου αἰῶνος, ἣτις διαρρήδην καὶ ἐναργῶς ἀποδεικνύει τὸν λόγον μας. Ὅταν, λέγω, προσέξωμεν, εἰς τε τὰς μεταβολὰς καὶ μεταρρυθμίσεις τῶν διαφόρων ἡμῶν, ἅτινα ἐγένοντο καὶ γίνονται καθ' ἑκάστην διὰ τῆς ἔμφρονος καὶ ἀόκνου ἐπιμελείας . . . . Ἡμεῖς οἱ ἀναλαβόντες τοὺς οὐκάκας θείῳ ἔλεει τῆς ἀγιωτάτης Μητροπόλεως Ἀδριανουπόλεως, καὶ εὐρόντες πολλὰ παρημελημένα ἐκ καιρικῶν περιστάσεων καὶ οἶονεὶ τὴν ἐρήμωσιν ἢ καταστροφὴν ἐπαπειλοῦντα, ἔγνωμεν κατὰ τὸ ὀφειλόμενον ἡμῖν ἀρχιερατικὸν χρέος νὰ μεταρρυθμίσωμεν ἐπὶ τὸ κρεῖττον, ὅσα συμβάλλουσιν εἰς καλὴν ἀποκατάστασιν τῆς θεοῦθεν λαχούσης ἡμῖν ἐπαρχίας. Ρίψαντες δὲ καὶ εἰς τὸν Καζᾶ τοῦ Ἰτζομενίου, ὡς καὶ πρὸς ἕτερα μέρη, ὄμμα προνοητικόν, καὶ παρατηρήσαντες μὲ μεγάλην μας λύπην καὶ πόνον τὴν παντελεῖ ἁμάθειαν τῶν κατοίκων, καὶ τὸ διόλου ἄπορον πνευματικῆς προστασίας καὶ ἀντιλήψεως τῶν ἐκεῖσε Χριστιανῶν, καὶ διαποροῦντες καὶ ἀμηχανοῦντες πῶς νὰ οἰκονομήσωμεν τὸ ὄρεινόν ἐκεῖνο μέρος τῆς Ἐπαρχίας μας, ἐστοχάσθημεν νὰ ἀνακαινίσωμεν ἐν μοναστήριον ἐν τῷ μέσῳ ἐκείνου τοῦ Καζᾶ εὐδρισκόμενον, ἐπ' ὀνόματι τῶν πρωτοκορυφαίων Ἀποστόλων τιμώμενον, καὶ τῆς Λαμπῶς ἐπιλεγόμενον, ἐρείπιον πρὸ χρόνων ἀμνημονεύτων διαμένον, καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐφημερίου ὑστερούμενον καὶ παντελεῖ τὴν ἐρήμωσιν ἐπαπειλοῦν, καὶ νὰ ὀρθομίσωμεν ἐπὶ τὸ κρεῖττον, ὅπως γένηται οὐ μόνον κατοικίημα σεμνῶν Ἱερομονάχων καὶ Μοναχῶν, οὐ μόνον σχολεῖον τῆς μοναχικῆς ἀρετῆς, ἀλλὰ καὶ παιδευτήριον, καὶ γυμνάσιον τῶν νεανίσκων ὅλων τῶν πέριξ ἐκείνων χωρίων. Διὸ μηδαμῶς εἰς νοῦν κατ' ἀρχὰς θέμενοι διὰ ὑπέρογκον δαπάνην, εἰς ἣν ἐσχάτως κατήντησεν ἡ ἀνακαινίσις τοῦ ἱεροῦ τούτου μοναστηρίου, ἠρξάμεθα τῆς οἰκοδομῆς τῷ 1814^ῳ καὶ δευτέρῳ ἔτει τῆς ἐν Ἀδριανουπόλει ἀρχιερατείας μας

Ἀποπερατωθείσης δὲ τῆς ὅλης οἰκοδομῆς μετὰ μῆνας ἕξ, βλέποντες ἐκ πείρας, ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ καταβάλωμεν ἅπασαν τὴν ἀναγκαίαν ἐπιστασίαν καὶ ἀναπόφευκτον ἐπιμέλειαν διὰ τε τὰς πολλὰς ἐνασχολήσεις μας καὶ διὰ τὴν πολυμέριμναν φροντίδα εἰς πάσας τὰς ὑπὸ τὸν ἡμέτερον ἀγιώτατον θρόνον ὑποκειμένας πόλεις, κωμοπόλεις, κώμας καὶ χωριά, καὶ διὰ τὴν ἀπόστασιν τοῦ ἡθύντος μοναστηρίου τῆς Λαμπῶς, ἀδυνατοῦντες εἰς τὸ νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν τὰ ἐκεῖσε πράγματα, καὶ νὰ ἐξοικονομῶμεν αὐτοψεὶ καὶ αὐτοπροσώπως τὰ τοῦ μοναστηρίου, μάλιστα δὲ ὑπο-

πτεύομεν, ἵνα μὴ πάθωμεν, ὅσα οἱ ἀοίδιμοὶ μας προκάτοχοι ἔπαθον, ἔγνωμεν νὰ ἀφιερῶσωμεν καὶ νὰ ὑποκλίνωμεν τὸ ρηθὲν μοναστήριον εἰς ἓν ἀπὸ τὰ μεγάλα, καὶ τό γε νῦν ἔχον εὐνο[μ]ούμενον μοναστήριον τοῦ ἁγίου ὄρους τοῦ Ἄθωνος.

Ἐξελεξάμεθα οὖν τὴν σεβασμίαν βασιλικὴν καὶ σταυροπηγιακὴν μονὴν τοῦ Ξηροποτάμου διὰ τε τὸ σεβάσμιον καὶ γεραρὸν καὶ ὀλιγοφρόντιστον τῶν ἐκεῖσε πατέρων, εἰς τὴν ὁποίαν νὰ προσηλώσωμεν τὸ ἱερὸν μοναστήριον τῆς Λαμπῶς, ἄνευ τῆς ἀνατροπῆς τῶν κυριαρχικῶν ἡμετέρων δικαίων.

Διὸ προκαθημένης τῆς ἡμῶν ταπεινότητος, συνεδριαζόντων καὶ τῶν ἐντιμοτάτων κληρικῶν καὶ τῶν τιμιωτάτων Δημογερόντων τῆς πολιτείας ταύτης συναινέσει κοινῇ, ἀφιερῶομεν εἰς τὴν κατὰ τὸ ἁγιῶνυμιον ὄρος τοῦ Ἄθωνος σεβασμίαν καὶ πατριαρχικὴν μονὴν τοῦ Ξηροποτάμου τὸ εὐρισκόμενον ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐπαρχίᾳ μοναστήριον τῶν πρωτοκορυφαίων Ἀποστόλων, τῆς Λαμπῶς ἐπονομαζόμενον, μετὰ πάσης τῆς διασωζομένης τό γε νῦν ἔχον γῆς, χωραφίων, ἀμπελιῶν καὶ μερῶν, καὶ τῆς εὐρισκομένης τό γε νῦν ἔχον ἀπίσης περιουσίας, συνισταμένης εἰς ζῶα, ἀσημικὰ καὶ γεωργικὰ ἐργαλεῖα. Εὐρίσκονται δὲ κατὰ τὸ παρὸν ζῶα, πρόβατα καὶ αἶγες τριακόσια, βοῖδια ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ ἐξήκοντα, ἄλογα τρία, ἀσημικὰ εἰς κανδήλια δο. 1,600, δισκοπότηρον ἀργυροῦν ἓν, καὶ ἓν εὐαγγέλιον ἀργυροῦν, ἀφιέρωμα τοῦ παναγιωτάτου δεσπότου κυρίου Κυρίλλου, τοῦ καὶ προκατόχου μας. Τὰ ὅποια λαμβάνουσι εἰς χεῖρας των οἱ πατέρες τοῦ Ξηροποτάμου, ὑποσχόμενοι οὐ μόνον νὰ φυλάττωσιν, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐπανξάνωσι. Προσέτι δέχονται τὸ ἀφιερούμενον παρ' ἡμῶν τόδε μοναστήριον μὲ χρέος γροσίων 18,078 καὶ παρδ. 18 καὶ ὑπόσχονται θεῖα συνάρσει διὰ τῆς ἐνθέρμου αὐτῶν ἐπιστασίας καὶ προσεκτικῆς οἰκονομίας νὰ ἐξοφλήσωσι, πληρώνοντες κατ' ὀλίγον ὀλίγον ταῦτα τὰ πρὸς διαφόρους χρέη, ἵνα ἔχωσιν εἰς τὸ μετέπειτα οἱ ἐν αὐτῷ ἐνασκούμενοι ἄνεσιν μείζονα. Ὑποχρεοῦνται δ' ἐπομένως οἱ εἰς τὸ μοναστήριον τῆς Λαμπῶς ἐξαποστελλόμενοι παρὰ τοῦ Ξηροποτάμου πατέρες πρῶτον μὲν νὰ γνωρίζωσι τὴν κυριαρχικὴν ἡμῶν καὶ τῶν διαδόχων τῶν ἡμετέρων ἐξουσίαν καὶ δεσποτείαν, καὶ νὰ μνημονεύωσι καθ' ἐκάστην ἐν ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς τοῦ ἡμετέρου ὀνόματος καὶ τῶν διαδόχων ἡμῶν, ὡς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς τῆς ἐπαρχίας ἐνοριακοῖς μοναστηρίοις. Δεύτερον δὲ νὰ πληρώνωσι κατ' ἔτος πρὸς ἡμᾶς καὶ ἐπομένως πρὸς τοὺς διαδόχους ἡμῶν λόγῳ ἐμβατοικίου γρ. τὸν ἀριθ. 500. Τρίτον δ' ὑποχρεοῦνται, ὅπερ ἔστι καὶ τὸ πρῶτον ἡμῶν σκοπούμενον, ἵνα ἔχωσι πάντοτε ἓνα διδάσκαλον, διὰ νὰ διδάσκῃ τὰ κοινὰ γράμματα εἰς τὰ παιδιά τῶν ἐκεῖσε περίξ Χριστιανῶν πρὸς φωτισμὸν καὶ καταρτισμὸν καὶ οἰκοδομὴν πίστεως ὅλων ἐκείνων τῶν μερῶν.

Ἄλλ' ἐπειδὴ τὸ ρηθὲν μοναστήριον χρῆζει μάλιστα τό γε νῦν ἔχον

κατ' ἀρχάς ἔμφορος διοικήσεως, καὶ ἀόκνου ἐπιμελείας καὶ φροντίδος οὐ τῆς τυχούσης διὰ τὴν ἐξοικονόμησιν τῶν χρεῶν καὶ καλὴν αὐτοῦ ἀποκατάστασιν, ἐφροντίσαμεν εἰς τὸ νὰ εὖρωμεν καὶ οἰκονόμον ἄριστον, διὰ νὰ διοικῆ σὺν θεῷ ἡγήτορι, καὶ νὰ ἀποκαταστήσῃ αὐτὸ εἰς ἡν λογιζόμεθα καὶ ἐλπίζομεν πρόοδόν τῆς καὶ αἰΐξῃσιν καὶ εὐτυχῆ ἔκβασιν τῶν ῥηθέντων σκοπῶν μας.

Καὶ δὴ εὖρωμεν κατὰ τὸν πόθον μας τὸν πανοσιώτατον πρόφην μὲν μέγαν Ἀρχιδιάκονον τῆς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας, χρηματίσαντα ἐπὶ τοῦ πρόφην παναγιωτάτου Οἴκουμενικοῦ Πατριάρχου κυρίου Ἰερεμίου, τοῦ καὶ γέροντός τῆς, νῦν δὲ ἡμέτερον ἀρχιδιάκονον κύριον Μεθόδιον Κρηῖτα, μέλος ὄντα τῆς ἐν τῷ τοῦ Ξηροποτάμου ἱερῷ μοναστηρίῳ ἱερᾶς Συναΐξεως τῶν πατέρων, ἄνδρα θεοπρεπῆ καὶ σεβάσμιον πρὸς ὃν καὶ δεδώκαμεν τὸ ῥηθὲν μοναστήριον τῆς Λαμπῶς, ἵνα ἔχῃ αὐτὸ ὑπὸ τὴν διοίκησιν καὶ ἐπιστασίαν του ἐφ' ὅρου ζωῆς αὐτοῦ, καθ' ὅτι ἀνεδέχθη αὐτὸ μὲ ὄλον τὸ ῥηθὲν χρέος τοῦ ῥηθέντος μοναστηρίου καὶ μὲ ὄλην τὴν ἀνωτέρω διαληφθεῖσαν περιουσίαν του.

Μένει λοιπόν, ὡς εἴρηται, τὸ ῥηθὲν μοναστήριον τῆς Λαμπῶς ἀναπόσπαστον καὶ ἀναφαίρετον παρὰ τοῦ διαληφθέντος Ἀρχιδιάκονου μας κυρίου Μεθοδίου ἐφ' ὅρου ζωῆς αὐτοῦ, μετὰ δὲ τὸν θάνατον αὐτοῦ εἰς τὴν ἱερὰν μονὴν τοῦ Ξηροποτάμου. Αὕτη δὲ ἡ ἡμέτερα ἀφιέρωσις οὐ μόνον παρ' ἡμῶν ἰδιοχείρως ἐπικυροῦται, ἀλλὰ καὶ διὰ πατριαρχικοῦ σιγγιλιώδους γράμματος ἐπισφραγισθήσεται εἰς ἀοίδιμον μνήμην, καθὼς καὶ ἐν τῷ παρόντι κώδικι τῆς καθ' ἡμᾶς ἀγνωτάτης μητροπόλεως Ἀδριανουπόλεως κατεστρώθη, καὶ ἐπιγραφὴν ἐβεβαιώθη καὶ ἐπεκυρώθη τῇ συνενάσει καὶ μαρτυρίᾳ τῶν τῆς καθ' ἡμᾶς ἀγνωτάτης μητροπόλεως ἐντιμοτάτων κληρικῶν καὶ δημογερόντων τῆς πολιτείας ταύτης, καὶ τῶν τιμίων Κεχαγιαδῶν τῶν εὐλογημένων ρουφετίων καὶ τῶν λοιπῶν χρησίμων προκρίτων Χριστιανῶν τῆς πολιτείας ταύτης».

Ἐν εἵξει σωτηρίῳ αωιέ τῆ γ' Ἀπριλίου.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΑΔΡΙΑΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΕΠΙ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ

Ἡ Ἀδριανούπολις ἔκαλεῖτο τὸ πάλαι Ὀρεσιὰς, ἀπὸ Ὀρέσιου τοῦ Ἀγαμέμνονος, ὅστις ὑπῆρξε κατὰ τὴν παράδοσιν ὁ πρῶτος αὐτῆς οἰκιστής, ἔτι δὲ καὶ Ὀδοκουδάμα ὑπὸ τῶν ἐπιχωρίων θρακῶν. Κατὰ δὲ τὸν β' μ. Χ. αἰῶνα ἀνακτισθεῖσα καὶ τείχεσιν ἐρμυνοῖς περιβληθεῖσα ὑπὸ τοῦ